

Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*

Praha: Grada Publishing, 2008. 150 s.

Předkládaná publikace pod názvem „Moderní psychologie pro právníky“ nabízí čtenáři tři klíčová témata spadající do oblasti mezi psychologii a převážně trestním právem. Domácí násilí, stalking a mnohočetné vraždění vyvolávají zvýšenou pozornost nejen u laické veřejnosti, ale i u odborníků v praxi a ve výzkumu. Autorka, policejní a soudní psycholožka, těmito tématy navazuje na své dosavadní publikace jako např. „Forenzní psychologie“ (2004) nebo „Kriminální psychologie“ (2006). Důkladněji je rozebírá, nabízí aktuální výsledky dosavadních výzkumů, zároveň podává i vyčerpávající diskusi nad praktickými možnostmi, legislativními a restriktivními opatřeními v daných extrémních případech ve světě i u nás. Dokládá tak své hluboké proniknutí do předkládané problematiky.

Z pohledu mé profese - vězeňského psychologa – je pro teoretickou orientaci a rozšíření profesního záběru přínosem převážně první kapitola o domácím násilí. Díky zavedení legislativního opatření vykazání takto nebezpečného pachatele ze společného obydlí i v našich podmínkách nabývá tato problematika na své aktuálnosti. Pachatelem může být nejen partner, živitel rodiny, ale i partnerka nebo dospělé děti týrající vlastní rodiče. Předkládány jsou jednotlivé formy domácího násilí i možné klasifikace násilných partnerů s poznámkou, že neexistuje jednotný profil pachatele takového činu. To potvrzuje i vlastní vězeňská praxe. Ve většině případů se však již odsouzení pachatelé v podmínkách výkonu trestu ke svým trestným činům nedoznávají, v různé míře je bagatelizují, hledají nějaká racionalizující vysvětlení, které je z jejich pohledu „omlouvá“ z takto násilného jednání. Případně přikládají vinu své oběti, která je do vězení „dostala“. Autorka osvětluje i syndrom týrané ženy (nebo syndrom týraného partnera, jelikož tento termín v současnosti již není vázán na gender), jakož i postavení dětí, které žijí ve vztahu plném agrese, manipulace či vydírání. Není opomenuto ani téma možnosti pokračování domácího násilí v rovině pronásledování oběti. Autorka nastiňuje i problémy možného kontaktu, případně styk (násilných) otců s dětmi v porozvodových případech. Diskutována je i kontroverzní otázka, jak je možné, že týraná „žena“, prokazatelně vykazující příznaky syndromu jako je např. „naučená bezmoc“, dokáže svého tyrana zabit.

Stalking v našich podmínkách dosud neměl svou legislativní oporu, což se ale změnilo novým trestním zákoníkem s účinností od 1. ledna 2010. Jelikož jde o poměrně čerstvou záležitost a s odsouzenými za §354 (nebezpečné pronásledování) jsem se zatím ve své praxi nesešla, byla proto pro mne tato druhá kapitola spíše informační základnou o tomto jevu a jeho případné instruktivní prevenci. Popisuje to, jak vypadá stopováním štvaná lovená „zvěř“ k smrti v současných podmínkách, nevyjímajíc kybernetický prostor otevřený internetem. Uvedeny jsou druhy stalkingu nebo mýty, které kolem něj panují, co prožívá oběť a kdo je pachatel. Ohrožujícím je, že se tento jev netýká pouze celebrit, ale i běžných lidí. Husí kůži na těle způsobuje čtenáři třeba vzkaz: „*Láska je život. Nikdo mě nezastaví. Najdu si tě všude.*“, který o rok později skončil brutální vraždou pronásledované oběti. I když je to pro oběť nefér, ale pro vlastní záchranu se jí nabízí jako jedna z možných účinných opatření právě regulace vlastního chování, které jako jediné má pod kontrolou. Doporučuje se nereagovat na jednotlivé vzkazy, maily, SMS zprávy apod. Konec této nejobsažnější kapitoly nabízí i optimističtější varianty, jak je možné tyto případy řešit. Informuje o tom, jak efektivní jsou jednotlivá trestněprávní opatření, policejní

intervence, jak pracují krizové intervenční týmy v zahraničí. V našich podmínkách se oběti kromě policie mohou obrátit i na sdružení Bílý kruh bezpečí. Cílem autorky byla snaha profesně a teoreticky podpořit antistalkingový zákon v České republice, což splnilo svůj účel. Představa odstranění problému stalkerů v podobě předkládaných terapeutických modulů využívajících prvky kognitivně behaviorální terapie s přímým zaměřením na „delikt“ mi subjektivně přijde jako velice futuristická i vzhledem k tomu, že naše společnost je v tomto ohledu pozadu v porovnání se západními sousedy.

Na zprávy o sériovém vrahovi z nemocničního prostředí možná u televize znepokojeně hledíme jako na neskutečný příběh, ale i takové případy existují. Statisticky jde ale o okrajový jev. Třetí kapitola, i když proporcčně nejkratší, popisuje jednotlivé typy mnohočetných vrahů, přibližuje jejich osobnost a různou motivaci. Pachatelé odsouzení za tak závažnou trestnou činnost jsou pak umísťováni většinou do vězení se zvýšenou ostrahou. Rozebírány jsou možné souvislosti týrání zvířat a jejich násilné likvidace jako předzvěst násilné kriminality. Z různých pohledů je diskutována otázka „amoku“, který může do uvedeného procesu také vstupovat. Tematicky nejsou opomenuty ani masakry ve školách („school shooting“) a možnosti predikce tohoto jevu. Pro případné odvrácení rizika útoku autorka rozebírá na tomto místě i proměnné jako jsou rizikové nebo protektivní faktory, které do případu vstupují. I tato kapitola uzavírá téma uvedením možnosti, jak nastavit účinnou prevenci na základě dostupných informací o konkrétním případě.

Celkově je možné hodnotit publikaci jako velmi čtivou, aktuální a vhodnou pro studenty příslušných oborů i profesionály. Předností jsou hlavně výsledky empirických výzkumů z této oblasti, na které navazují praktické zkušenosti našich i zahraničních expertů. Ocenit lze instruktivní orientaci v oblasti prevence a možné predikce potenciálního násilného chování. Text je věnován velice závažnému a důležitému úseku, kde se setkává právo s psychologií.

PhDr. Ivanovičová Michaela
psycholožka ve Věznici Kynšperk nad Ohří
e-mail: myska35@hotmail.com

Ivanovičová, M. (2010). Moderní psychologie pro právníky [recenze]. *E-psychologie* [online], 4(1), 66-67 [cit. vložte datum]. Dostupné z WWW: <<http://e-psycholog.eu/pdf/ivanovicova-rec.pdf>>.